

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Burchardi VVormaciensis Ecclesiae Episcopi,
Decretorum Libri XX. ex Consiliis, & orthodoxoru[m]
patru[m] Decretis, tum etiam diuersaru[m] nationum
Synodis, ceu loci communes congesti, in quibus ...**

Burchardus <Wormaciensis>

Parisiis, 1549

Liber XVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10722

Quod vltima conuersio mente potius aestimanda sit quam tempore. Cap. I.

Ex decr.
Celest. pa
pa, c. 20

V Era ergo ad Deum conuersio in vltimis postorum, mēte potius est aestimanda, quam tempore, Propheta hoc taliter asserēte: Cūm conuersus ingemueris, tunc saluus eris. Cūm ergo dominus sit cordis inspector, quouis tempore non est deneganda pœnitentia postulanti, cum illi se obliget iudici, cui occulta omnia nouerit reuelari.

Quod omnis fidelis in vltimis positus sanctificatio oleo inungi debeat. Cap. II.

Ex decr.
Calisti
papa.

BEatus enim Iacobus apostolus in epistola sua scripsit Infirmatur quis in vobis, inducat, presbyteros Ecclesie, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine domini, & oratio fidei saluabit infirmum. Hoc & apostoli in Euangelio fecisse leguntur, & nunc Ecclesia consuetudo tenet, vt infirmi oleo consecrato vngantur à presbyteris, & oratione comitante sanentur. Non solum presbyteris vti licet hoc sacro oleo in suis infirmitatibus: sed, vt Innocentius papa describit, etiam omibus Christianis vti licet eodem oleo, in sua aut suorum necessitate vngendo. Quod tamen oleum non nisi ab episcopis licet confici. Nam quod ait, oleo in nomine dñi, significat oleo in nomine domini consecrato: vel certè quia etiam cum vngant infirmum, nomen domini super eum inuocare debet. Et si in peccatis sit dimittentur ei. Multi propter peccata in animam facta, infirmitate, aut etiam morte plectuntur corporis. Vnde Apostolus Corinthiis, quia corpus domini indignè perciperent, ait: Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Si ergo infirmi in peccatis sint, & hæc presbyteris Ecclesie confessi fuerint, ac perfectò corde ea derelinquere, atque emendare fategerint, dimittetur eis. Neque enim sine confessione emendationis queunt dimitti. Vnde rectè subiungitur: Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate pro inuicem vt saluemini.

De illis qui propter timorem mortis in ipsa infirmitate confitentur peccata sua. Cap. III.

Ex cõcil.
Hæneten.
cap. 2.

Infirmus qui necessitate mortis vrgente confitetur peccata sua, sub ea conditione à sacerdote reconcilietur, vt si ei dominus vitam donauerit, sanitatemque reddiderit.

secundum qualitatem delicti, & secundum canonum statuta, & pœnitentium probatorum pœniteat.

De illis qui in necessitatis tempore, & pœnitentiâ, & reconciliationem desiderant. Cap. IIII

His autem qui in tempore necessitatis & in periculis *Ex decr. Leonis pa. ca. 9.* urgente instantia, præsidium pœnitentiæ, & mox reconciliationis implorant, nec satisfactio interdicenda est, nec reconciliatio deneganda: quia misericordiæ domini, nec mēsuras possumus ponere, nec tempora definire: apud quem nullas patitur venire moras conuersio, dicente domino per prophetam: Cùm conuersus ingemueris, tunc saluus eris. Et alibi: Dic iniquitates tuas prior, vt iustificeris. Item: Quia apud dominum misericordiæ est, & copiosa apud eum redemptio. In dispensandis itaque Dei donis non debemus esse difficiles, nec se accusantium gemitus, lachrymasque negligere cùm ipsam pœnitendi afflictionem, ex Dei credamus inspiratione concessam, dicente Apostolo: Ne fortè det illis deus pœnitentiam vt respiscant à diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem.

De eadem re. Cap. V.

Et hoc quæsitum est, quòd de his obseruare oporteat, *Ex decr. Innocēti pa. ca. 22.* qui post baptismum omni tempore incontinentiæ voluptatibus dediti, in extremo fine vitæ suæ pœnitentiam simul & reconciliationem communionis exposcunt. De his obseruatio prior durior, posterior inuterueniente misericordia inclinatio est. Nā consuetudo prior tenuit, vt concederetur eis pœnitētia, sed cōmunio negaretur. Nam cùm illis temporibus crebræ persequutiones essent, ne communionis concessa facilitas homines de reconciliatione securos, non reuocaret à lapsu, meritò negata cōmunio est, concessa pœnitentia: ne totum penitus negaretur, & durior remissionem fecit temporis ratio. Sed postquam dominus noster pacem Ecclesiis suis reddidit, iam terrore depulso, communionem dari abeuntibus placuit, & propter misericordiam, quasi viaticum profecturis, & ne Nouatianis hæretici, negantis veniam, asperitatem & duritiam subsequi videamur. Tribuetur ergo cum pœnitentia extrema cōmunio: vt homines huiusmodi, vel in supremis suis permittente saluatore nostro, à perpetuo exitio vindicentur.

*De illis qui ad exitum veniunt, vt vltimò & necessariò
viatico minimè priuentur. Cap. VI.*

*Ex cõcil.
Ni eno,
cap. 13.*

DE his qui ad exitum veniunt etiam nunc lex antiqua regularisq̄ue seruabitur, ita, vt si quis egreditur è corpore, vltimò & necessariò viatico minimè priuetur. Quòd si desperatus & consequutus communionem, oblationisque particeps factus, iterum conualuerit : sit inter eos qui communionem orationis tantummodo consequuntur. Generaliter autem omni cuiuslibet in exitu posito, & poscenti fili communionis gratiam tribui, episcopus probabiliter ex oblatione dare debet.

*Quòd pœnitentia possit abolere peccata etiam si in vltimo
vitæ spiritu pœniteat. Cap. VII.*

*Ex cõcil.
Moguti.
cap. 2.*

Pœnitentiam posse abolere peccata indubitanter credimus, etiã si in vltimo vitæ spiritu admissor pœnitent, & vel publica lamentatione peccata prodantur : quia propositum Dei quod decreuit saluare quod perierat, statim mobile. Et ideo quia voluntas eius non mutatur, siue emendatione vitæ, si tempus conceditur, siue supplici confessione si continuo vitæ exceditur, venia peccatorũ fideliter presumatur ab illo qui non vult mortem peccatoris, sed vt conuertatur à perditione pœnitendo, & saluetur miseratione domini, vt viuat. Si quis aliter de iustissima pietate Dei sentiat, non Christianus, sed Nouitianus est.

De lapsis in vltimis positis, vt viatico munere si rogauerint, eis debeat subueniri. Cap. VIII.

*Ex epist.
Syricij
papæ.*

Quicumque carnali fragilitate ceciderunt, viatico munere, cum ad Deum cœperint proficisci, si rogauerint, per communionis gratiã volumus subueniri.

De illis infirmis qui dum pœnitentiam petierint, & antequam sacerdos veniat, officium oris amittunt. Cap. IX.

*Ex epist.
Leonis
papæ.*

ITa ergo talium necessitati auxiliandum est, vt nec actio illis pœnitentiæ, nec communionis gratia denegetur, si eam etiam amisso vocis officio per indicia integri sensus querere comprobentur. Quòd si ita aliqua a gritudine fuerint aggrauati, vt quod paulò ante poscebant, & sub presentia significare non valent, testimonia fidelium circumstantium illis prodesse debent : simul tamen & pœnitentiæ, & reconciliations beneficium consequantur.

De eadem re. Cap. X.

I S qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad *Ex cœcil.*
 eum sacerdos inuitatus venit, oppressus in infirmitate *Cartha-*
 obmutuerit, dent testimonium qui eum audierunt, & ac- *gi. ca. 81.*
 cipiat pœnitentiam, & si continuò creditur moriturus, re-
 concilietur per manus impositionem, & infundatur ori
 eius Eucharistia. Si superuixerit, admoneatur à supradictis
 testibus petitioni suæ satisfactorum, & se subditurum sta-
 tutis pœnitentiæ legibus, quandiu sacerdos qui pœniten-
 tiam dedit, probauerit.

De eadem re. Cap. XI.

S I quis pœnitentiam petens, dum sacerdos venerit, fue- *Ex decr.*
 rit officio lingue priuatus, constitutum est, vt si idonea *Eusebij*
 testimonia habuerit, quòd ipse pœnitentiam petiisset, & *papæ, ca.*
 ipse per motus aliquos, suæ voluntatis aliquod signum fa- *10.*
 cere potest, sacerdos impleat omnia, sicut supra circa ægro-
 tantem pœnitentem scriptum est, id est, orationes dicat,
 & vngat eum sancto oleo, & Eucharistiã ei donet, & post-
 quam obierit, vt cæteris fidelibus ei subministret.

De illis qui in vltima ægritudine pœnituerint, & mox
reconciliati fuerint. Cap. XII.

S ANÈ quisquis positus in vltima necessitate egritudinis *Ex dictis*
 suæ acceperit pœnitentiam, & mox reconciliatus fue- *August.*
 rit, & transferit de corpore, fateor vobis, non illi negamus
 quod petit, sed nec præsumo dicere, quia bene hinc exie-
 rit. Si securus hinc exierit, ego nescio: pœnitentiam dare
 possumus, securitatem autem dare non possumus. Nūquid
 dico damnabitur? Sed nec dico, quia liberabitur. Vis te à
 dubio liberari? Vis quod incertū est euadere? Age pœnitē-
 tiam, dum sanus es. Si enim agis veram pœnitentiam, dum
 sanus es, & inuenerit te nouissimus dies: curris, vt recon-
 ciliaris. Si sic agis, securus es. Ideo dico tibi, quia securus
 es: quia egisti pœnitentiam eo tempore, quo peccare po-
 tuisti, Si autem vis agere pœnitentiam, quando iam pecca-
 re non potes, peccata te dimiserunt, non tu peccata.

De illis qui in periculo sunt constituti, vt episcopo cōsul-
to, presbyter eos reconciliet. Cap. XIII.

A VRELius episcopus dixit: Si quisquam in periculo fue- *Ex cœcil.*
 rit constitutus, & recōciliari diuinis altaribus petie- *Cartha-*
 rit, si episcopus absens fuerit, debet vtique presbyter cōsu- *gi. ca. 4.*

lere episcopum, & sic periclitantem eius præcepto recoci-
liare. Quam rem debemus salubri consilio roborare.

De infirmis in periculo mortis constitutis. Cap. XIII.

*Ex pœni-
tentiali
Theodo-
ri.*

AB infirmis in periculo mortis positis, per presbyteros
pura inquirenda est confessio peccatorum, non tamen
illis imponenda quantitas pœnitentiæ, sed innotescenda,
& cū amicorū orationibus, & eleemosynarū studiis pon-
dus pœnitentiæ subleuandum: & si fortè migraverint, ne
obligati ex cōmunionē alieni, vel ex cōsortio veniæ fiant.
A quo periculo si diuinitus ereptus conualuerit, pœnitē-
tiæ modum à suo confessore impositū diligenter obseruet.
Et ideo secundū canonicā authoritatē, ne illis ianua pie-
tatis clausa videatur, orationibus & cōsolationibus, eccle-
siasticis sacra cum unctiōe olei animati, secundum statuta
sanctorum patrum, cōmunionē viatici reficiantur.

*De quodam qui Christum negauerat, quomodo in ex-
tremis viatico liberatus est. Cap. XV.*

*Dionysi^o
in Eccle-
siast. histo-
ria dicit.*

IN historia Ecclesiastica Dionysius rescribens ad Fer-
bianum, inducit quandam historiam, dicens quendam
fuisse apud Alexandriam, vnum ex his qui lapsi sunt, eum
dem sæpe deprecatum esse vt susciperetur, nec tamen im-
petrasse. Oppressum deinde hunc ægritudine, ita vt tres
dies sine voce prorsus iaceret: paululum verò quarta die
respirantem, vocasse ad se filiulam suam, & dixisse, ferretur.
Quousque me detinetis? Quæso vos citò aliquis presbyte-
rorū veniat, vt possim dimitti. Et cū hoc dixisset, rursum
sine voce permāsit. Abiit citò cursu, ad presbyterum pueri,
noctis tempore. Infirmabatur presbyter, venire non po-
tuit: tamen quia præceptum fuerat, vt lapsis in exitu ne-
mo reconciliationis solatia denegaret, & maxime his
quos prius id rogasse constat, parum Eucharistiæ pueri
dedit. Regrediente adhuc puero, antequam ingrederetur
domum, rursum Serapion redisti, inquit, fili: Licet presbye-
ter venire non potuit, tamen imple quod tibi imperatum
est, vt possim recedere. Cumq; acciperet Eucharistiā, re-
lut. cathenis quibusdam vinculisq; disruptis, latiorems
spiritum reddidit. Ex quo constat huius boni auxilio nul-
lum debere fraudari.

*Vt presbyteri de occultis peccatis iussu episcopi
pœnitentes reconcilient. Cap. XVI.*

VT presbyteri de occultis peccatis iussione Episcopi
pœnitentes reconcilient, & sicut supra præmissimus,
infirmantes absoluant, & comunicent.

*Ex decret.
Euarist.
papæ, ca.
4.*

*De pœnitente, si in ipsa pœnitentia de corpore exierit,
& reconciliari desiderat. Cap. XVII.*

QVI recedunt de corpore pœnitentes, placuit sine
reconciliatoria manus impositione eis communi-
nicare, quod in moriente suffecit, consolatione
secundum definitiones patrū, qui huiusmodi communi-
onem congruentem viaticum nominarunt: vt si superuixe-
rint, stent in ordine pœnitentium, vt ostensis necessariis
pœnitentiæ fructibus legitimam communionem cum re-
conciliatoria manus impositione percipiant.

*Ex cōcil.
Arausi-
co, cap. 3.*

*Vt quinta feria ante Pascha pœnitentibus sit remitten-
dum. ante autem, si ad desperationem infirmi-
tatis deuenerint. Cap. XVIII.*

DE pœnitentibus autem, qui siue ex grauioribus com-
missis, siue ex leuioribus pœnitentiam gerunt, si nul-
la interuenit ægritudo, V. feria ante Pascha eis remitten-
dum, Romanæ Ecclesiæ consuetudo demonstrat. Cæterū,
de pondere æstimando delictorum sacerdotis est iudica-
re, vt attendat ad confessionem pœnitētis, & ad fletus at-
que lachrymas corrigentis, ac tum iubere dimitti, cum vi-
derit congruam satisfactionem. Sanè si quis in ægritudi-
nem inciderit, atque vsque ad desperationē deuenerit, ei
est ante tempus Paschæ relaxandum, ne de hoc seculo ab-
que communiōne discedat.

*Ex epist.
Innocētiū
papæ, ca.
7.*

*De illis qui in Ecclesia remitti peccata non
crediderint. Cap. XIX.*

QVI verò in Ecclesia remitti peccata nō credens, cō-
tēnit diuini muneris largitatē, & in hac obstinatiōe
mētis diē claudit extremū, reus est illo irremissibili pecca-
to in spiritum sanctum, in quo Christus peccata dimittit.

*Ex dictis
August.*

Quòd infirmis omni hora cibum sumere liceat. Cap. XX.

Ex cōcil.

Infirmis licet omni hora cibum, potumq; sumere, quo-
tiscunq; desiderant.

*Mogūti.
cap. 23.*

D. BURCHARDI EPIS. VVORMAC.

De illis sacerdotibus, qui morientibus pœnitentiam denegauerint. Cap. XXI.

Ex decr. Iulij papa. **S**I quis presbyter pœnitentiam abnegauerit morientibus, reus erit animarum, quia dominus dicit: Quacumque die conuersus fuerit peccator, vita uiuet, & non morietur. Vera enim conuersio in ultimo tempore potest esse: quia dominus non solum temporis, sed cordis inspector est: sicut latro unius momenti meruit esse in paradiso in hora, ultima confessione.

Quod nulli ultima pœnitentia sit deneganda. Cap. XXII.

Ex decr. Celest. papa, ca. 15 **A**gnouimus enim pœnitentiam morientibus denegari, nec illorum desiderii annui, qui obitus sui tempore, animæ suæ cupiunt remedio subueniri. Horremus fateor tantæ impietatis aliquem reperiri, ut de Dei pietate desperet, quasi non possit ad se quouis tempore concurrere succurrere, & periclitantem sub onere peccatorum hominem pondere, quo se ille expedire desiderat, liberare. Quid hoc rogaliud est, quam morienti mortem addere, eiusque animam sua crudelitate, ne absoluta esse possit, occidere. Cum Deus ad subueniendum paratissimus, inuitans ad pœnitentiam, sic proclamat peccatori? In quacumque die, conuersus fuerit, peccata eius non reputabuntur ei. Et iterum: Nolo mortem peccatoris, sed tantum ut conuertatur, & uiuat. Salutem ergo homini adimit, quisquis mortis tempore pœnitentiam denegat: & desperarit de clementia Dei, qui eum ad subueniendum morienti sufficere, vel momento posse, non credidit. Perdidisset latro in cruce præmiū ad Christi dexteram pendens, si illum unius horæ pœnitentia non iuuisset. Cum esset in pœna, pœnituit, & per unius sermonis professionem, habitaculum paradisi Deo promittente promeruit.

De pœnitentibus, qui in infirmitate Eucharistiam acceperint. Cap. XXIII.

Ex cõcil. Carthagi. ca. 7 8 **P**œnitentes qui in infirmitate viaticum Eucharistie acceperint, non se credant absolutos sine manus impositione, si superuixerint.

De pœnitentibus subito mortuis. Cap. XXIII.

Ex eodẽ. **E**orum, qui pœnitentia accepta in bono uitæ cursu sine communionem moriuntur, oblationem recipiendam, & eorum funera, ac deinceps memoriam ecclesiastico officio prosequendam.

FINIS Libri Decimioctau.